

Projektplan för Den levande Nyköpingsån

Foto: Storhusfallet vid högvattenflöde 1 maj 2010, flöde 100 m³ per sekund.

Bakgrund

Nyköpingsån är en av södra Sveriges större vattendrag, den tar sin början vid sjön Långhalsen och mynnar i Nyköpingsfjärden. Den totala sträckan är 15 km, medelvattenföringen är 24 m³ per sekund, men varierar mellan 4 till 110 m³ per sekund. Strömhastigheten varierar rätt mycket i ån, beroende på åns olika bredd och fallhöjder. Det finns 5 dämmen i ån. Långhalsen regleras vid Kristineholm, som ligger 2 km nedströms åns början. Efter 7,5 km ligger Hargs kraftstation, med en fallhöjd på 6 meter. Ytterligare 2,8 km nedströms ligger den nedlagda kraftstationen Perioden. 400 meter nedanför ligger Fors Kraftstation med en fallhöjd på 2,4 m. Slutligen efter 600 meter ligger så Storhusfallet med en fallhöjd på 5 m. Vid flera av dämmena finns laxtrappor, men vid Fors är trappan ur funktion. Inte heller vid övriga dammar fungerar fiskvägarna tillfredställande vid alla vattenflöden och de är inte heller passerbara för vandringsvaga arter.

Vid storhusfallet finns en fiskräknare och hösten 2012 har man registrerat att ett 60-tal havsöringar vandrat upp i laxtrappan där. Lämpliga lekbottnar finns uppströms Fors kraftstation, men dit tar sig inte fisken på grund av att trappan är ur funktion. Vid Storhusfallet samlas ålyngel upp och transporteras till Långhalsen (2/3-delar) och till Båven (1/3-del). Kunskapen om hur många vuxna ålar som finns i sjöarna Yngaren, Långhalsen och Båven är mycket bristfällig. På flera sträckor av Nyköpingsån finns det även den rödlistade tjockskaliga målarmusslan, vissa inventeringar har genomförts under 2000-talet, men helhetsbilden är inte klar. De populationer som finns i ån är avsnörda från varandra eftersom vandringsvägar för larvbärande fisk inte finns. Det saknas också kunskap om åns övriga faunapopulation, tex vimma och flodnejonöga.

Under 2012 har det bildats en grupp med målsättningen att skapa fria vandringsvägar i Nyköpingsån. Medlemmar i gruppen är Nyköpings kommun, markägare utmed ån, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Nyköpings-

och Oxelösunds Sportfiskare, Länsstyrelsen, Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund samt MB-stiftelsen.

Syfte

Projektet syftar till att ta fram nödvändigt underlag för att återskapa Nyköpingsån som ett ekologiskt funktionellt vattendrag med naturliga populationer av för naturtypen typiska arter. Åtgärderna syftar även till att stärka Nyköpingsåns värde för rekreation och turism med attraktivt och hållbart sportfiske efter bland annat havsöring.

Området som avses är Nyköpingsån från mynningen till dess ån möter Långhalsen samt Vrena ström begränsad i väster av Hallbosjön.

Syftet med förprojekteringen är att klarlägga följande punkter:

1. Juridiskt ansvariga för fiskvägar, dammar och ev andra förekommande vattenanläggningar.
2. Nuvarande vattenägare.
3. Vandringshinder och vattenkvalitén.
4. Den biologiska mångfalden, bla lämpliga habitat för hotade arter såsom vimma, flodnejonöga, tjockskalig målarmussla och andra skyddsvärda arter.
5. Lämpliga lekbottnar för öring samt lämpliga biflöden för yngelproduktion av öring.
6. Historiskt förekommande fiskarter och deras utbredning.

7. Nulägesbeskrivning och inventering av faunan i ån och Yngaren/Långhalsen/Båven för ålen.
8. Nyköpingsåns naturliga morfologi och habitatsförekomst före dammarnas uppförande.
9. Infrastruktur för sportfisket och andra fritidsaktiviteter kring Nyköpingsån.
10. Kartläggning av potentiella finansieringskällor för åtgärder.

Projekt mål

Utifrån kartläggningen kommer förprojekteringen föreslå lämpliga/nödvändiga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för ett rikare fiskliv och en säkrad biologisk mångfald. Detta inbegriper bl.a. vilka insatser som Vattenkraftägaren och mark- och vattenägare bla kommunen kan bidra med för att säkra vandringsleder för migrerande fiskarter och annan fauna.

Intressentanalys

Nyköpingsån berör väldigt många, direkt och indirekt. I princip alla som bor i Nyköping har ett förhållande till "sin" å. Vattenfall nyttjar kraft vid 3 dämmen i ån. Fritidsintressena är starka genom sportfisket och kanotsporten. SSAB tar kylvatten i ån för sin produktion.

Delmål och aktiviteter

Mål/Aktiviteter	Tid
Bidragsansökningar	Dec 2012
Upprättande av underlag för upphandling av konsult för att ta fram underlag enligt förprojekteringen.	Jan/Feb 2013

Utskick av offertförfrågan till konsulter	Feb/mars 2013
Antagande av konsult	April 2013
Konsultens arbete	Maj 2013-april 2014
Slutrapportering	September 2014

Personal – organisation

Följande projektgrupp har etablerats:

- Tord Bonde, markägare och representant för mark- och vattenägare, Sekreterare
- Christel Guillet Kommunekolog Nyköpings Kommun
- Anders Ek, MB stiftelsen
- Nils Ljunggren, Sportfiskarna Sverige
- Axel Henckel, Sportfiskarna Sverige
- Roger Kristensen, Nyköpings-Oxelösunds Sportfiskare
- Jerry Persson, Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbund, Projektledare

En referensgrupp kommer att etableras, hittills består den av:

- Erik Sparrevik, Vattenfall AB
- Olle Calles, Krafttag ål/Karlstad Universitet
- Patrik Holmer, Nyköpings Forspaddlare
- Naturskyddsföreningen
- Ann-Sofi Ördén, SSAB EMEA AB

Styrgrupp

Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbunds styrelse fungerar som styrgrupp för projektet.

Projektledarens roll:

Projektledaren ska tillsammans med projektgruppen ta fram offertunderlaget. Skicka ut offertförfrågan till konsulterna. Sammanställa offerterna och presentera dem för projektgruppen. Projektledaren kommer även att vara kontaktperson mot konsulten. Projektledaren håller i projektmöten och arbetsmöten. Kontakter med media. Rapporterar mot Nyköpingsåarnas Vattenvårdsförbunds styrelse. Ansvarar för att aktiviteterna i projektet genomförs.

Projektgruppens roll:

Projektgruppen ska tillsammans med projektledaren ta fram offertunderlaget och besluta om vilken konsult som får uppdraget. Projektgruppen ska vara i kontakt med referensgruppen under arbetet med offerten och för att få in värdefulla synpunkter på dess utformning. Projektgruppen är behjälplig och tar fram underlag/information till konsulten (tex historiska data). Projektgruppen kan vara med på arbetsmöten med konsulten. Deltagarna i projektgruppen ska föra vidare information om projektet.

Sekreterarens roll

Boka in lokal och skriva anteckningar från möten.

Sökandes roll

Nyköpingsåarnas styrelse ansvarar för kvalitetssäkringen av projektet och fungerar som styrgrupp.

Ekonomi och Budget

Projektet finansieras med stöd från Nyköpings Kommun med 200 000 kr och med fiskevårdsmedel som söks från länsstyrelsen på 50 000 kr. Resterande 250 000 kr söks från Fiskeområde Kustlinjen. Den totala budgeten är på 500 000 kr.

Förvaltning, Hur ska vi ta hand om projektets resultat

Målsättningen med förprojekteringen är att den ska ligga till grund för konkreta åtgärder i ån för att ge förutsättningar för en så naturlig biologisk mångfald som är möjligt. Projektgruppen kommer att tillsammans och i samråd med berörda söka medel för de åtgärder som förprojekteringen pekar ut.

En seminariedag om förprojekteringsresultat hålls efter projektets slut.

En utställning av resultaten av förprojekteringen ska ske för allmänheten och andra intressenter efter projektets slut.